

УДК 339.944:005

Милько Інна,
кандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра менеджменту та адміністрування,
м. Луцьк; ORCID ID: 0000-0001-9723-2614
e-mail: mylko.inna@vnu.edu.ua

Денисова Тетяна
магістр менеджменту,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра менеджменту та адміністрування,
м. Луцьк,
e-mail: t.i.denysova@gmail.com

<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-04-88-95>

МЕТОДИКА ОЦІНКИ МЕНЕДЖМЕНТУ БЕЗПЕКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті визначено важливість менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності, проаналізовано підходи різних авторів до вибору показників ефективності здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Запропоновано методику оцінки менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства. У роботі відібрано показники для оцінки рівня менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності. Визначено граничні значення і питому вагу перерахованих показників з використанням експертного методу та загальноприйнятих порогових значень. Запропоновано формулу обчислення інтегрального показника рівня менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності. Інтерпретація інтегрального показника здійснюється за кількісною та якісною характеристиками. Розроблено градацію та характеристики рівнів менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Ключові слова: менеджмент безпеки зовнішньоекономічної діяльності, інтегральний показник рівня менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності, якісна і кількісна характеристика рівнів менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності.

Милько Инна,
кандидат экономических наук, доцент,
Волинский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра менеджмента и администрирования,
г. Луцк

Денисова Татьяна
магистр менеджмента,
Волинский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра менеджмента и администрирования,
г. Луцк

МЕТОДИКА ОЦЕНКИ МЕНЕДЖМЕНТА БЕЗОПАСНОСТИ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье определено важность менеджмента безопасности внешнеэкономической деятельности, проанализировано подходы разных авторов к выбору показателей эффективности проведения внешнеэкономической деятельности. Предложено методику оценки менеджмента безопасности внешнеэкономической деятельности предприятия. В работе отобраны показатели для оценки уровня менеджмента безопасности внешнеэкономической деятельности. Определены предельные значения и удельный вес перечисленных показателей с использованием экспертного метода и общепринятых пороговых значений. Предложена формула вычисления интегрального показателя уровня менеджмента безопасности внешнеэкономической деятельности. Интерпретация интегрального показателя осуществляется по

количественным и качественным характеристикам. Разработана градация и характеристики уровней менеджмента безопасности внешнеэкономической деятельности предприятия.

Ключевые слова: менеджмент безопасности внешнеэкономической деятельности, интегральный показатель уровня менеджмента безопасности внешнеэкономической деятельности, качественная и количественная характеристика уровней менеджмента безопасности внешнеэкономической деятельности.

Inna Mylko,
PhD in Economics, Associate Professor,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
The Department of Management and Administration,
Lutsk

Denysova Tanya,
Master's degree Management,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
The Department of Management and Administration,
Lutsk

METHODS OF SECURITY MANAGEMENT EVALUATION OF ENTERPRISE FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

The article identifies the importance of security management of foreign economic activity, analyzes in detail the approaches of various authors to the choice of performance indicators of foreign economic activity of the enterprise. Scientists offer calculations of absolute and relative indicators to characterize export-import operations. We have selected indicators that, in our opinion, best determine the effectiveness of security management of foreign economic activity.

The article proposes a method of assessing the security management of foreign economic activity of the enterprise. To determine the level of security management of foreign economic activity of the enterprise should take into account the following indicators: export efficiency ratio, import efficiency ratio, overdue liabilities ratio, the share of exports in total sales, profitability of export sales, the share of profits from exports in total profit of the exporting enterprise, the share of products certified for compliance with international standards, the level of competitiveness of the exporter.

The paper selects indicators to assess the level of security management of foreign economic activity. Limit values and specific weight of the listed indicators with the use of expert method and generally accepted threshold values are determined. Taking into account the actual values of indicators that characterize the level of security of management of foreign economic activity, and the gradation of their levels, we convert the values of the criteria into points. The next step is to calculate the integrated indicator of the level of security management of foreign economic activity. Interpretation of the integrated indicator is carried out by quantitative and qualitative characteristics. The gradation and characteristics of the levels of security management of foreign economic activity of the enterprise are developed in the work.

The proposed method is based on the analysis of existing methodological and individual approaches using an expert approach and takes into account the characteristics of enterprises in the engineering industry. The methodology will allow to determine strategic guidelines for the development of measures to prevent and eliminate threats in the implementation of foreign economic activity.

We used the proposed method to assess the level of security management of foreign economic activity of the SKF Ukraine.

Key words: security management of foreign economic activity, integrated indicator of the level security management of foreign economic activity, qualitative and quantitative characteristics of the levels security management of foreign economic activity.

Постановка проблеми. Кожне підприємство в сучасних умовах господарювання піддається суттєвому впливу з боку різнопланових чинників зовнішнього середовища, що вимагає від кожної компанії подбати про безпеку свого функціонування. На сьогодні більшість підприємств є суб'єктами, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, яка стає невід'ємним напрямом успішного функціонування великих компаній. Утримання конкурентних переваг на зовнішніх

ринках та використання нових можливостей за цих умов є однією з основних цілей кожної компанії. Саме тому особливо важливо приділяти увагу менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності, який можна визначити як систему методів та засобів, за допомогою яких організація раціонально та ефективно управляє своїми ризиками і пов'язаними з ними потенційними небезпеками і можливостями [2, 6, 8, 10]. Як більшість науковців, ми вважаємо, що для створення умов безпечного здійснення ЗЕД підприємству необхідно оцінити можливі загрози по окремим складовим, що стане основою для розробки і впровадження попереджувальних та протидіючих заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливим моментом у формуванні ефективної системи менеджменту безпеки ЗЕД є розробка методики оцінки менеджменту безпеки ЗЕД підприємства, яка повинна здійснюватися на основі певних критеріїв. Варто констатувати той факт, що науковці пропонують різні підходи щодо вибору індикаторів рівня безпеки ЗЕД підприємства. Зокрема, Мінеєв В. пропонує підхід до аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства, який зазвичай містить такі складові [5]:

- 1) оцінка рівня і якості виконання підприємством зобов'язань по угодах з іноземними партнерами, дослідження ефективності, переваг і недоліків укладання таких;
- 2) аналіз конкурентоспроможності підприємства та конкурентоспроможності продукції на зовнішньому ринку збуту;
- 3) визначення динаміки (розвитку) обсягів ЗЕД підприємства;
- 4) вивчення раціональності використання ресурсів з метою усунення небажаних відхилень від поставлених завдань;
- 5) виявлення чинників, які позитивно чи негативно вплинули на кінцеві результати ЗЕД підприємства;
- 6) аналіз фінансового стану підприємства; в будь-якому разі головна мета такого аналізу полягає в підвищенні ефективності функціонування даного суб'єкта господарювання і пошуку резервів такого зростання.

За таких умов оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності зводиться до аналізу двох взаємопов'язаних процесів: вкладення фінансових коштів у операцію, тобто витрати; отримання доходів від операції.

Автори Мінеєв В. [5] та Федоронько Н. [9] узагальнили сучасні погляди на аналіз ефективності ЗЕД і запропонували структурно-логічну схему визначення відповідних чинників, яка включає в себе три групи показників ефективності, а саме: показники ефективності експорту; показники ефективності імпорту; показники ефективності ЗЕД [9].

Юрків Н.М. пропонує для оцінки експортного потенціалу підприємства – суб'єкта ЗЕД – використовувати узагальнювальні показники, що складаються із внутрішніх активів підприємства та зовнішніх можливостей. Загальну діяльність підприємства при цьому поділяють на п'ять сфер: виробничу, фінансову, експортну, маркетингову та сферу управління персоналом [11]. Зокрема, у своїй науковій роботі автори пропонують такі показники оцінювання експортного потенціалу підприємства: ефективність виробництва експортної продукції; ефективність продажів експортної продукції; питома вага прибутку від експорту продукції в загальному обсязі прибутку підприємства-експортера; рентабельність експортних продажів; конкурентоспроможність виробника; частка продукції, сертифікованої на відповідність міжнародним стандартам; частка інноваційної продукції.

Мельник О.Г. і Логвиненко Ю.Л. обґрунтовують вибір показників для оцінки зовнішньоекономічної діяльності доцільністю керуватись певними вимогами, а саме: розрахунок індикаторів повинен ґрунтуватись на доступній інформаційній базі, що забезпечуватиме об'єктивність результатів; кожен індикатор повинен характеризуватись економічним змістом, тобто повинно бути чітко виражене його функціональне призначення; під час розрахунку індикаторів необхідно враховувати взаємозв'язки між ними. Автори навели такий перелік показників, серед яких для нас представляють інтерес саме відносні індикатори [7]: валютна ефективність імпорту; рентабельність реалізації продукції на експорт; рентабельність продукції, призначеної на експорт; порівняльний ефект від здійснення імпортової діяльності; валютну ефективність імпорту; рентабельність імпорту продукції; коефіцієнт відносної ефективності імпорту.

У аналітичній статті Малярець Л.М. і Гринько П.О. зібрані критерії для визначення ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства, серед яких виділені наступні [4]: коефіцієнт ефективності експорту; коефіцієнт ефективності імпорту; коефіцієнт протермінованих зобов'язань; частка експорту у загальному обсязі реалізації підприємства; рентабельність продажів продукції по експортно-імпортним операціям.

Автори пропонують також обчислювати інтегральний показник рівня ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства, використовуючи модифікований метод побудови показника якості Харрінгтона [4].

Гринько П. О. пропонує додатково також обчислення таких критеріїв:

1) експортна щільність підприємства на зовнішньому ринку як відношення експорту до кількості покупців експортної продукції (одиниць);

2) темп зміни поставок на експорт як відношення обсягу експорту в поточний період (тис. грн.) до обсягу експорту в попередній період;

3) рівень продуктової диверсифікації експорту як відношення обсягу основного виду експортної продукції до загальної вартості експорту товарів підприємства (тис. грн.).

Науковець у роботі також обґрунтував методологічне забезпечення формування системи показників діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства [1].

Домашенко М. у науковій роботі пропонує визначати рівень безпеки ЗЕД на основі сполученої взаємодії між трьома компонентами:

1) інтегральна оцінка рівня економічної безпеки ЗЕД підприємства як комплексна оцінка за усіма складовими корпоративної безпеки;

2) коефіцієнт ризикованості виходу на ринок певної країни. Авторка пропонує цей показник оцінити на базі індексу BERI (Business Environment Risk Index), який постійно публікується німецькою компанією BERI. З його допомогою заздалегідь визначається рівень країнового ризику;

3) коефіцієнт ризикованості окремого напрямку діяльності підприємства [2].

Кожен показник має кількісні межі та згідно значення можна визначити, у яку область цей критерій потрапляє – область достатнього або недостатнього значення показника.

За дослідженнями Домашенко М. показник безпеки ЗЕД підприємства трактується за допомогою трьохвимірної матриці. Проте автор визначає рівень безпеки ЗЕД з чітко визначеною метою – вибору найбільш сприятливого нового закордонного ринку, тобто нового експортноорієнтованого спрямування.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На нашу думку, не зважаючи на значну кількість проведених науково-практичних досліджень, особливої актуальності сьогодні набувають питання розробки методичних підходів до оцінки рівня менеджменту безпеки ЗЕД, їхньої модифікації, враховуючи специфіку та особливості конкретного виду економічної діяльності суб'єкта ЗЕД, що створить можливість надійної оцінки рівня безпеки та розробки заходів для попередження та нейтралізації зовнішньоекономічних загроз.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи думки та наукові результати багатьох авторів, ми вважаємо, що для визначення рівня менеджменту безпеки ЗЕД підприємства варто взяти до уваги такі показники:

1. Коефіцієнт ефективності експорту, який визначається за такою формулою:

$$KEE = \frac{ЧЕВ}{СЕ}, \quad (1)$$

де ЧЕВ – чиста експортна виручка в іноземній валюті за продану продукцію, яка переведена у гривні за офіційним курсом на день надходження валютної виручки, тис. грн.;

СЕ – собівартість експортованої продукції, тис. грн.

□

2. Коефіцієнт ефективності імпорту, який визначається за такою формулою:

$$KEI = \frac{ЧІВ}{ПВІ}, \quad (2)$$

де ЧІВ – чиста імпортна виручка в іноземній валюті за продану продукцію на внутрішньому ринку, переведена у гривні за офіційним курсом на день надходження валютної виручки, тис. грн.;

СІ – собівартість імпоротної продукції, тис. грн.

3. Коефіцієнт протермінованих зобов'язань, який обчислюється за такою формулою:

$$КПТЗ = ВКЕ / КК, \quad (3)$$

де ВКЕ – загальна вартість контрактів по експорту продукції, які протерміновані протягом року; КК – загальна вартість контрактів по експорту продукції, що підлягають виконанню за цей рік.

4. Частка експорту у загальному обсязі реалізації підприємства обчислюється як відношення вартості експорту продукції до вартості обсягу реалізованої продукції у тис. грн. □

5. Рентабельність експортних продажів, яка визначається за такою формулою:

$$РЕП = ЧПЕ / ЧДЕ, \quad (4)$$

де ЧПЕ – чистий прибуток від експорту, тис. грн.;

ЧДЕ – чистий дохід від реалізації продукції на експорт, тис. грн.

6. Питома вага прибутку від експорту продукції в загальному обсязі прибутку підприємства-експортера, яка визначається за формулою:

$$ПВЕП = ЧПЕ / ЗЧП, \quad (5)$$

де ЧПЕ – чистий прибуток підприємства від експорту продукції;

ЗЧП – загальний чистий прибуток підприємства-експортера.

7. Частка продукції, сертифікованої на відповідність міжнародним стандартам, яка визначається як відношення вартості сертифікованої продукції до загальної вартості продукції, %.

8. Рівень конкурентоспроможності експортера можна визначити за такою формулою [10]:

$$РКЕ = ЧДЕ / (СПВР + СПЗР), \quad (6)$$

де ЧДЕ – чистий дохід від реалізації продукції на експорт, тис. грн.;

СПВР – собівартість продукції, яка реалізована на внутрішньому ринку, тис. грн.;

СПЗР – собівартість продукції, яка реалізована на зовнішньому ринку, тис. грн.

Як вважають автори, величина показника, що перевищує одиницю вказує на достатньо високу прибутковість експорту для підприємства. Чим вищим є значення коефіцієнту, тим сильніші конкурентні позиції займає підприємство-експортер.

Таблиця 1

Градація рівнів безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Рівні БЗЕД	Бали	Коефіцієнт ефективності експорту, %	Коефіцієнт ефективності імпорту, %	Коефіцієнт протермінованих зобов'язань, %	Частка експорту у загальному обсязі реалізації, %	Рентабельність експортних продажів, %	Питома вага прибутку від експорту продукції, %	Частка продукції, сертифікованої на відповідність міжнародним стандартам, %	Рівень конкурентоспроможності експортера, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Максимальний	80-100	≤ 130	≤ 130	0	≤ 60	≤ 35	≤ 40	100	≤ 40
Високий	60-80	120-130	120-130	≤ 20	50-60	15-35	30-40	80-100	30-40
Середній	40-60	110-120	110-120	20-40	40-50	10-15	20-30	60-80	20-30
Мінімальний	20-40	100-110	100-110	40-60	30-40	5-10	10-20	40-60	10-20
Критичний	0-20	≤ 100	≤ 100	60-80	≤ 300	≤ 5	≤ 10	≤ 40	≤ 10
Питома вага показника, d_i		0,2	0,05	0,15	0,05	0,1	0,1	0,15	0,2

Примітка. Розроблено авторами

Наступним етапом оцінювання рівня менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства ми повинні визначити граничні значення вище перерахованих показників, а також їх

питому вагу (значимість). Для цього скористаємось експертним методом та загальноприйнятими пороговими значеннями окремих величин. Скористаємось градацією рівнів, яку запропонували Кравчук О.Я., Кравчук П.Я. [3]. Результати проведеної роботи зводимо в таблицю 1.

Враховуючи фактичні значення показників, що характеризують рівень менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, та градацію їхніх рівнів, перетворюємо величини критеріїв у бали.

За наступною формулою згідно методу зважування визначених показників визначаємо інтегральний показник рівня менеджменту безпеки ЗЕД ($IP_{БЗЕД}$) підприємства:

$$IP_{БЗЕД} = \sum_{i=1}^8 K_i \times d_i, \quad (7)$$

де d_i – питома вага значущості i -ого показника;

K_i – значення i -ого показника, переведеного в бали згідно даних табл. 1.

На основі інтегрального показника рівня менеджменту безпеки ЗЕД можна зробити загальний висновок про рівень менеджменту ЗЕД підприємства, якісна та кількісна характеристика яких представлена в таблиці 2.

Таблиця 2

Градація та характеристики рівнів менеджменту безпеки ЗЕД

Рівні менеджменту безпеки ЗЕД	Значення інтегрального показника рівня менеджменту безпеки ЗЕД	Характеристика рівнів менеджменту безпеки ЗЕД
Максимальний	80-100	Підприємство характеризується високою ефективністю менеджменту ЗЕД, продукція на закордонних ринках користується попитом, договірні зобов'язання по зовнішньоекономічним контрактам виконуються у повному обсязі, продукція сертифікована згідно міжнародних стандартів
Високий	60-80	Підприємство характеризується високим рівнем реалізації інтересів і нейтралізацією головних зовнішніх загроз діяльності, експортні операції здійснюються з достатньо високим рівнем рентабельності, продукція суб'єкту ЗЕД відповідає міжнародним вимогам щодо якості продукції
Середній	40-60	Підприємство з достатнім рівнем прибутковості здійснює експортно-імпорتنі операції, має можливість реалізувати власні інтереси на закордонних ринках та нейтралізувати можливі загрози. На зовнішніх ринках продукція суб'єкту ЗЕД має достатній рівень конкурентоспроможності
Мінімальний	20-40	Підприємство здатне реалізувати лише окремі інтереси в силу неспроможності нейтралізації більшості загроз діяльності. Рівень рентабельності експортно-імпорتنих операцій підприємства є низьким. Конкурентні переваги на закордонних ринках є нестійкими
Критичний	0-20	Підприємство – суб'єкт ЗЕД характеризується критично низьким рівнем менеджменту безпеки ЗЕД. Реалізація продукції на закордонних ринках є нестабільною. Підприємство нездатне реалізувати власні інтереси в силу неспроможності нейтралізувати зовнішні загрози

Примітка. Розроблено авторами

Наша методика побудована на аналізі існуючих методологічних та індивідуального підходів на основі експертного підходу з врахуванням особливостей підприємства машинобудівної галузі.

Запропоновану нами методику ми застосували для оцінювання рівня менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності ПрАТ «СКФ Україна» (м. Луцьк).

ПрАТ «СКФ Україна» (до 2007 року – ВАТ «Луцький підшипниковий завод») входить до складу корпорації SKF. Спеціалізація заводу – виробництво роликів конічних та голчатих підшипників, компонентів підшипників. Основними споживачами продукції компанії є конвеєрні автомобільні заводи, які виготовляють вантажівки та дистриб'ютори.

Компанія виготовляє роликові конічні підшипники середньої розмірної групи (mTRB), які використовуються у вузлах вантажівок, та малої розмірної групи (sTRB), які використовуються в коробках передач легкових автомобілів (основний споживач – Volkswagen). Також компанія виготовляє компоненти роликів конічних підшипників (ролики, точені кільця, сепаратори), які реалізує заводам Групи SKF.

Обчислені показники, які ми відібрали, дозволили нам зробити наступні висновки. Контрактні зобов'язання ПрАТ «СКФ Україна» виконуються вчасно і у повному обсязі. Питома вага прибутку від експорту продукції підприємства становить 100 %, оскільки практично вся продукція експортується внутрішньо корпоративними каналами підприємствам SKF. Загалом вся продукція потрапляє на закордонні ринки, тому і частка експорту у загальному обсязі реалізації ПрАТ «СКФ Україна» у 2018-2020 роках становить 100 %.

Рентабельність експортних продажів компанії є невисокою та в середньому становила 5 % у аналізованому періоді. Частка продукції, сертифікованої на відповідність міжнародним стандартам, становить 100 %, оскільки на підприємстві впроваджена та діє інтегрована система менеджменту, яка включає три сертифікати ISO 9001, ISO 14001:2015, ISO 50001:2011. Рівень конкурентоспроможності експортера є вищою за 100 % протягом 2018-2020 років, що вказує на достатньо високу прибутковість експорту для підприємства.

Обчислені показники ефективності здійснення ЗЕД стали основою для розрахунку інтегрального показника рівня менеджменту безпеки ЗЕД. Згідно запропонованої нами градації у 2018 та у 2020 роках інтегральний показник рівня менеджменту безпеки ЗЕД ПрАТ «СКФ Україна» кількісно становив величину більше ніж 80, що можна визначити як максимальний. ПрАТ «СКФ Україна» характеризується високою ефективністю менеджменту ЗЕД, продукція на закордонних ринках користується попитом, договірні зобов'язання по зовнішньоекономічним контрактам виконуються у повному обсязі.

У 2019 році інтегральний показник рівня менеджменту безпеки ЗЕД ПрАТ «СКФ Україна» кількісно становив величину менше 80, проте потрапив в межі від 60 до 80 балів, тому рівень менеджменту безпеки ЗЕД у цей період можна було визначити як високий.

Загалом рівень менеджменту безпеки ЗЕД, який властивий ПрАТ «СКФ Україна», лежить в межах від високого до максимального. Отож, компанія характеризується високим рівнем реалізації інтересів і нейтралізацією головних зовнішніх загроз діяльності, експортні операції здійснюються з достатньо високим рівнем рентабельності, продукція суб'єкту ЗЕД відповідає міжнародним вимогам щодо якості продукції.

Висновки та пропозиції. Отож, менеджмент безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства є складною системою і потребує чітких орієнтирів для підвищення його ефективності. Методика оцінки рівня менеджменту безпеки ЗЕД підприємства дозволяє визначити його кількісну і якісну характеристику, що своєю чергою дає можливість сформулювати стратегічні напрями подальшого функціонування та розвитку суб'єкта господарювання. Варто зауважити, що подальшим етапом нашого дослідження стане розробка набору стратегій здійснення зовнішньоекономічної діяльності компанії залежно від визначеного рівня менеджменту безпеки, що стане логічним завершенням наших наукових пошуків за пропонуваним напрямом.

Джерела та література

1. Гринько П.О. Формування системи показників діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 20, частина 1. 2018. С. 122-125.
2. Домашенко М.Д. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04/СумДУ. Суми, 2012. 200 с.
3. Кравчук О.Я., Кравчук П.Я. Діагностика та механізм забезпечення корпоративної безпеки підприємства: монографія. Луцьк: Надстиря, 2008. 256 с.

4. Малярець Л.М., Гринько П.О. Аналітичне забезпечення аналізу ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства. *Проблеми економіки* № 1 (39). 2019. С. 208-216.
5. Мінеєв В.С. Основні показники економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. № 1. 2019. С. 108-111.
6. Милько І.П., Денисова Т.І. Сутність менеджменту безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Сучасні технології менеджменту: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 23 листопада 2021 р. Відп. ред. проф. Л.М. Черчик. Луцьк 2021. 392 с.
7. Мельник О.Г., Логвиненко Ю.Л. Індикатори оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/35536/1/19_124-130.pdf
8. Ніколаюк С.І., Никифорчук Д.Й. Безпека суб'єктів підприємницької діяльності : курс лекцій. Київ : КНТ, 2009. 320 с.
9. Федоронько Н.І. Аналіз ефективності експортних та імпорتنних операцій. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. Випуск 10. 2016. С. 120-123.
10. Штангрет А.М., Котляревський Я.В., Караїм М.М. Економічна безпека підприємства в умовах антикризового управління: концептуальне визначення та механізм забезпечення : монографія. Львів : Укр. акад. друкарства, 2012. 288 с.
11. Юрків Н. М., Корнійчук А. Я. Удосконалення системи оцінювання експортного потенціалу лісогосподарського підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. Т. 31, № 2. 2021. С. 68-74

References

1. Hrynko P. O. (2018). Formuvannya systemy pokaznykiv diahnostryky efektyvnosti eksportno-importnoi diialnosti pidpriemstva. [Formation of a system of indicators for diagnosing the effectiveness of enterprise export-import activities]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Vypusk 20, chastyna 1. P. 122-125. [in Ukrainian].
2. Domashenko M.D. (2012). Ekonomichna bezpeka zovnishnoekonomichnoi diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv: dys. ... kand.. ekon. nauk. [Economic security of foreign economic activity of machine-building enterprises]. 08.00.04/SumDU. Sumy. 200 p. [in Ukrainian].
3. Kravchuk O., Kravchuk P. (2008). Diahnostryka ta mekhanizm zabezpechennia korporatyvnoi bezpeky pidpriemstva: monohrafiia. [Diagnosis and mechanism of corporate security of the enterprise: monograph.]. Lutsk: Nadstyria. 256 p. [in Ukrainian].
4. Maliarets L. M., Hrynko P. O. (2019). Analitichne zabezpechennia analizu efektyvnosti eksportno-importnoi diialnosti pidpriemstva. [Analytical support for the analysis of the effectiveness of enterprise export-import activities]. *Problemy ekonomiky* № 1 (39). P. 208-216. [in Ukrainian].
5. Mineiev V. S. (2019). Osnovni pokaznyky ekonomichnoi efektyvnosti zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv. [The main indicators of economic efficiency of enterprise foreign economic activity]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «KhPI»*. Serii: Aktualni problemy rozvytku ukrainskoho suspilstva. № 1. P. 108-111. [in Ukrainian].
6. Mylko I.P., Denysova T.I. (2021). Sutnist menedzhmentu bezpeky zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva. [The essence of security management of enterprise foreign economic activity]. *Suchasni tekhnolohii menedzhmentu: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Vidp. red. prof. L.M. Cherchuk*. Lutsk. 392 p. [in Ukrainian].
7. Melnyk O.H., Lohvynenko Yu.L. (2019). Indykatory otsiniuvannia efektyvnosti zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva. [Indicators for assessing the effectiveness of enterprise foreign economic activity]. Retrieved from: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/35536/1/19_124-130.pdf. [in Ukrainian].
8. Nikolaiuk S.I., Nykyforchuk D.I. (2009). Bezpeka subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti : kurs lektsii. [Security of business entities: a course of lectures.]. Kyiv : KNT. 320 p. [in Ukrainian].
9. Fedoronko N.I. (2016). Analiz efektyvnosti eksportnykh ta importnykh operatsii. [Analysis of the effectiveness of export and import operations]. *Mykolaivskiy natsionalnyi universytet imeni V.O. Sukhomlynskoho*. Vypusk 10. P. 120-123. [in Ukrainian].
10. Shtanhret A.M., Kotliarevskiy Ya.V., Karaim M.M. (2012). Ekonomichna bezpeka pidpriemstva v umovakh antykrizovoho upravlinnia: kontseptualne vyznachennia ta mekhanizm zabezpechennia : monohrafiia. [Economic security of the enterprise in the conditions of anti-crisis management: conceptual definition and the mechanism of maintenance: monograph]. Lviv : Ukr. akad. drukarstva, 288 p. [in Ukrainian].
11. Iurkiv N., Korniichuk A. (2021). Udoskonalennia systemy otsiniuvannia eksportnoho potentsialu lisohospodarskoho pidpriemstva. [Improving the system of assessing the export potential of the forestry enterprise]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. Т. 31, № 2. P. 68-74. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.11.2021 р.